

Romeo in Julija.

Prevel dr. K. Glaser.

(Konec.)

Tretje dejanje.

Julijina soba s hodnikom na vrt.

Romeo in Julija.

Julija.

Odhajaš li? Saj še ne svita dan:
To glas je slavčev bil, pa ne skorjančev,
Ki ti predril do plahih je ušes;
Ponôči na granatovci drobí:
Verjêmi, dragi, to je slavec bil.

Romeo.

To bil skorjanec je, glasilec dné,
To ni bil slavec; glej, zaviden pás
Obkroža tam na vzhodu mègle svit:
Svetíla dogorela so nočí,
Veséli dan se vzpenja ob vrhéh;
Rešitev bég mi je, zamuda smrt.

Julija.

Ta svit ni dnevni svit, poznam ga jaz;
Ta meteor izpárilo je solnce,
Da bi to noč ti svetil z bakljo jasno,
In tjà do Mantove pokazal pot.
Ostani še; oditi sila ni.

Romeo.

Naj zgrabim jih, dovôli, naj jih vsmrtim;
Če hočeš ti, z veseljem se udam.
Okó ni jútranje ta siva barva,
To bléde mésečine je odsév:
To ni skorjanec, čégar krepki glas
Razlega do obóka se nebés:
Ostanem rad; oditi ne želím.
Če Julija te hoče, pridi, smrt!
Srcé, saj ni še dan, le krámoľajjva!

Julija.

Dà, dà, zori se! Béži! Brž od tod!
Skorjanec to je; pôje pa brez nóť,

Glas hrípav mu je in brez melodije.
 Skorjančev glas je prê ubran lepó,
 A ta nikakor ne, ker naju loči.
 Skorjanec menja, pravi se, s krastáčo
 Očí: o, da bi še takisto glas!
 Z objetja nas ta grdi glas plaší,
 Odganja tebe in naznanja dan.
 Že svita mládo jutro: z Bogom, dragi!

Romeo.

Svetló že? — Toge náju se temné.

(*Dojka pride.*)

Dojka.

Gospica!

Julija.

Dojka?

Dojka.

Zdaj pride v Vašo sôbico grofica;

Dan je napočil že; pozòr, pozòr!

(*Odide.*)

Julija (stopivša k oknu).

Ti, okno, dan naj vstopi; duša, hôdi!

Romeo.

Zdaj z Bogom; jeden še poljub mi dàj!

(*Odide.*)

Julija (skozi okno za njim gledáje).

Mož moj, prijatelj, ljubček? Si res šel?

Vsak dan in vsako uro dàj mi glas,

Trenutek že trpí mi mnogo dnij:

Močno se staram, če takó računjam,

Doklêr ne vidim dragega Romea.

Romeo (zunaj).

Oj, zdrava bodi! Vselej bom se trudil,

Da glas ti pošljem in pozdrav srčan.

Julija.

Kàj misliš, da se zopet vidiva?

Romeo.

Gotovo, draga; vse nadloge té

V prihodnje služijo nam v slast in rádost.

Julija.

Oj, Bože, mêní je tesnó pri srci.

Dozdéva se mi, da te vidim kdaj

V grobéh ležati mrtvega globoko.

Okó me vara, ali pa si bled.

Romeo.

Dozdéva se mi, da si tudi taka,

Skrbí pijó nam krí; zdaj z Bogom, draga!

Julija.
 Oj, sreča! vsak naziva te nestalno:
 Če si nestalna, kaj pa delaš z zvestim?
 Le bodi, sreča ti, nestalna le;
 Saj upam, da ga dolgo ne držiš;
 Pa pošlji ga nazaj!
 (Odide.)

Grofica Kapulet (za kulisami).

Bediš li, hčerka?

Julija.
 Kdo kliče me? Ni glas to máterin?
 Tak pozno čuje ali rano že?
 Kak vzrok poseben Vas privaja sèm?
 (*Grofica Kapulet* nastopi.)

Grofica Kap.

Kakó se imaš, Julija?

Julija.

Slabó.

Grofica Kap.

Te vedno strijčka smrt še žalostí?
 S solzámi ga iz groba ne izmiješ,
 In ko bi mogla, ga ne oživíš.
 Mirúj tedàj; kdor ljubi, ta žaluje,
 A prêveč žalovati je brezumno.

Julija.

Nad vdarcem tem, ki me zadel bridkó je,
 Naj le žalujem.

Grofica Kap.

Julija, premisli:

Obžalovan prijatelj nič ne čuti.

Julija.

A jaz občutim in se žalostím.

Grofica Kap.

Smrt njega te takó zeló ne žali,
 Kot da živí še vrag, ki ga je vmoril.

Julija.

Kak vrag, o mati?

Grofica Kap.

Ta vrag? Romeo.

Julija.

Razlika je med njim in zlobnežem;
 Bog mu odpústi, jaz odpuščam vse.
 Pa vender on srcé mi najbolj vnema.

Grofica Kap.

Sevé, ker še živí morilec grdi.

Julija.

Dà, ker ga te roké ne dosegó;
Oh, da bi jaz ga sáma osvetila!

Grofica Kap.

Gotóvo se osvetimo, ne bój se:
Mirúj le; v Mantovo tjà pošljem slà,
Morílec grdi kjer sedàj živí;
Tam nékdo mu krepák napòj pripravi,
Tybaltu da pridruži brzo se.
Potém pa upam, da se pomiriš.

Julija.

Dà, res, z Romejem zadovoljna le
Ne bom, doklèr ga mrtvega ne vidim —
Srcé toguje po predragem mi.
Če najdete, gospá, možá, da nese
Strup mu, pomešam ga še sáma rada,
Da mírno Romeo počival bi.
Nemirno bje mi srcé, ko slišim
Ime njegovo, k njemu pa ne morem —
Ljubezen, ki jo k Tybaltu gojila,
Nad ljubljencem bi rada pokazala.

Grofica Kap.

Če ti pomoček, najdem jaz móža;
A glas vesel prinašam zdaj ti, dèkle!

Julija.

V nadlogi glas vesel mi je ugoden;
Kateri glas prinašate mi, mati?

Grofica Kap.

Očeta skrbnega imaš, deklè;
Žalobe tvoje bi te rešil rad:
Izumil ti je naglo dan veselja,
Ki nas ga ni se nádejal nikdó.

Julija.

Zeló se veselim, povêjte le!

Grofica Kap.

Prihodnji že četrtek na vse zgodaj
Se v cerkvi Sv. Petra poročíš
S preblagim lepim grofom Parizom:
K oltarju stopiš kot nevesta srečna.

Julija.

Oj, sveti Peter in njegova cerkev
Sta priči, da nevesta mu ne bom!

Zakáj takó hitite, da poprej
 Se omožim, ko pride ženin moj?
 Naj oče moj in moj gospod zvedó,
 Da nočem omožiti se sedaj.
 Če vender mora biti kdo moj ženin,
 Izvólim si Romeja, nikdar Pariza,
 Saj veste, da sovražim prvega.

Grofica Kap.

No, tu prihaja oče; le povèj,
 Mu to in glej, kakó ta glas ti vzprèjme.

(*Dojka in Kapulet nastopita.*)

Kapulet.

Ko solnce zajde, rôsa zêmljo krije;
 Ko pa netjâka solnce je zašló,
 Je curkom deževalo.
 Zakáj, deklè, zakáj se vedno jočeš?
 Zakáj je vedno dež? V telesu malem
 Predstavljaš veter, jezero in ladjo;
 V očéh, ki bi nazval jih lèhko »mórje«,
 Pritákajo, odtákajo solzé.
 Teló je tvoje ladja na tem mórji,
 In vzdihí so vetrovi, igrajoçi
 S solzámi, sólze pa z vetrovi spet.
 — Če burja ta se naglo ne poléže —
 Vetrovi vgonobé teló. — Kaj, žena,
 Si javila ji, kar smo odločili?

Grofica Kap.

O, dà, pa neče. »Hvala, hvala«, pravi.
 Oh, da se luda združila bi z grofom!

Kapulet.

Počasi; ne umejem, žena, ne.
 Kaj? Neče? Res, da ni zató hvaležna?
 Ni li ponosna? Se ne čuti srečne,
 Da smo izbrali nji, ki je nevredna,
 Dostojnega možá za žénina?

Julija.

Ponosna ne, hvaležna pa zató.
 Nató ponosna nisem, kar sovražim;
 Hvaležna hočem biti za sovraštvo,
 Če mi odmeni za ljubezen se.

Kapulet.

Glej, modrijánke, glej! Kaj pa je to?
 »Ponosna« — »Hvala Vam« — »Ne hvala Vam« —
 In »ne ponosna«; ti ošabnost, ti,
 Hvaležnih hval, gizdave gizde nečem!
 Teló pripravi nežno za četrtek,
 Da s Parizom upotiš se k Šent-Petru,
 Inače vlečem te na zanjki tjà.
 Pošklád ti bledolična in vlačuga!
 Obraz od lója ti!

Grofica Kap.

Mordà blazniš?

Julija.

Preljubi oče, prosim Vas klečé:
 Le jedno slóvo slušajte mirnó!

Kapulet.

Pobéri vrag te, kljuboválnica!
 To ti povém: v četrtek ideš v cerkev,
 Če ne, nikdar v očí mi ne pogledi:
 Ne zgèni se, in mólči, tiho bodi,
 Srbé me prstje. — Mislila sva, žena,
 Da blágoslov je néba náma skóp
 Z jedincem; zdaj sprevidim že, da tá
 Jedinec je odveč, da náma v zlò.
 Ti cópernica!

Dojka.

Bog jo blagoslovi,
 Vi krivo delate, zmerjáje jo.

Kapulet.

Gospá, modrost, čemú? Molčíte le!
 Kjer zbirajo se bábice, brbljàj!

Dojka.

Neumnosti ne pravim.

Kapulet.

Idi z Bogom!

Dojka.

Smem li kàj rêči?

Kapulet.

Tiho, klepetulja!
 Pri krstnem ti odprí gostílu usta,
 Tu le mirúj!

Grofica Kap.

Prevroči ste, gospód!

Kapulet.

Za Bóga; oj, zblaznèl bi ÷lovek lèhko!
 Ponóçi in podnevi, pozno, rano,
 Domá, drugód, sam in v továrišiji,
 Bedèç in spèç sem vedno mislil le,
 Kakó bi jo omóžil. Priskrbèl
 Možá sem zdaj iz slavnega rodú,
 Možá, ki je bogát in mlád, prijazen,
 Lepó odgojen; kakor pravijo,
 Z daróvi viteškimi obdarjèn,
 Deklè to bébasto pa joçe se
 In pravi zdaj, ko sreça kaže ji:
 »Omóžiti se nečem, ker ne ljubim;
 Premlada sem še, oprostite mi.«
 Lepó; ÷e neçeš, bodi le takó,
 Le išçi krme si, kjerkoli hoçeš.
 Nikdár z menój ne bodeš stanovala —
 Le pazi dobro: šale ne poznam.
 Çetrtek bliža se: srcé povprašaj,
 Çe ljubiš me, te dam prijatelju;
 Çe ne, le idi, in umri na poti!
 Za Bóga, moja hçi ti nisi več,
 In kar imam, za té bo vedno tuje.
 Premisli, da bom vselej mož-beseda.

(Odide.)

Julija.

Oj, mègle, nimate soçutja vé,
 Ki glédale bi mi na dnò srcá?
 Oj, sladka mati, ne zavrzi me!
 Poçakaj mesec, teden do te svatbe!
 Çe ne, postavite zakonsko postelj
 Tjà v grob, kjer Tybalt večno spanje spi.

Grofica Kap.

Ne zini več besede, pústi me.
 Le delaj, kakor znaš; za mé si tujka.

(Odide.)

Julija.

Za Bóga, dojka, kaj storím li zdaj?
 Na zemlji mož, v nebesih pa zvestoba;
 Kakó zvestoba se naj vraça sèm?

Če je ne pošlje mož z nebes nazaj
 Pustivši tó zemljó? — Svetúj, pomagaj!
 Oj, oj! takó strašná ravna nebó
 Z menój, ki nežna stvárca sem samó!
 Kaj praviš? Ni besede tolažilne?
 Razvêdri me, o dojka!

Dojka.

Dà, tu je,
 Romeo je pregnán; še glavo stavim,
 Da se ne vrne več, pozdravljat Vas.
 Če pride kdaj, prikrade tiho se.
 Ker pa rečí sedàj takó stojé,
 Najbolje res, da grofa vzamete.
 Kakó prijazen je in plemenit!
 Romeo je beráč. Gospá, saj jástreb
 Očij takó ognjenih nima Vam
 Kot Pariz. Če ne moti me srcé
 Vas zakon drugi bolj osreči še
 Kot prvi. Če pa to resnično ni,
 Vaš prvi mož je mrtev, res je mrtev.
 In da živi še, kaj Vam to pomaga?

Julija.

Iz srca govoriš?

Dojka.

Za Bóga, dà,
 Inače Bog kaznuj me!

Julija.

Amen!

Dojka.

Kaj?

Julija.

Ojačila si čudno me, o dojka,
 Le vstopi in pa materi povèj,
 Da sem, očeta razžalivša, šla
 K Lovrencu patru izpovédat se.

Dojka.

Dà, dà, to hočem; pametno je to.

(Odide.)

Julija.

O stari vrag, peklenski zapeljivec!
 Ni li to večji greh, v prisego krivo
 Me spravljati, a mojega možá
 Opravljati z jezikom istim še,

Ki ga poprèj častil visoko je? —
 Pobèri se, ti gadna svetováika;
 Srcé mi je razdvojeno s teboj. —
 K meníhu grem, če najdem tam kreposti:
 Inače sem za smrt še jaka dosti.

(Odide.)

Dodatki slovenski gramatiki.

Ablativi.

Slovenščina je imela v pradavnih časih več padežev (*casus*) nego ima sedaj, bilo jih je najmenj 8; ko so se padeži skrčili, nastopile so prepozicije (predlogi), nekako olajšanje človeškemu mišljenju, in takó je prišlo, da jedna prepozicija vlada več padežev — vse te prepozicije so nekaki surogat — misel ostane ista, in gramatika je prva stopinja logike, namreč dušnega delovanja in zavednosti samega sebe.

Kar ni zavisno od glagola, to je objekt, veže se 1. z genitivom, 2. z dativom, 3. z akuzativom. Vse drugo je padlo na druge padeže; za take bi jaz vzel latinski izraz *ablativ*, kamor se odlega vse drugo; nekteri so zastarali, *casus absoluti*, ki so neodvisni, in stojé sami záse; nekaj je starih, nekaj modernih, novo vpeljanih in po stari slovenščini vzbujenih. Tudi na te se mora gramatika ozirati; matematika pravi: »Man rechnet mit gegebenem Grössen«, takó mora gramatika ozirati se na vse, kar je v pisavi, četudi ne povsodi v govorici. »Novice« so sprejele princip jezikoslovca Cafa, ki veli: »Piši tako, kakor slovenski narod pravilno govori po etimologiji in bližnjih slavjanskih narečjih.« Nov 1845, pg. 11. *Janežič* ima nekaj o mestniku in druživniku, § 330, 331. *Sket* pa še tega ni povzel; pa je sitno, če nimamo teh padežev brez prepozicije v slovnici obravnanih. Izrazi *mestnik*, *orodnik* so preozki, *druživnik* je takó samo s prepozicijo. Torej naj bo *ablativ* v sliki sedanjega *mestnika* in *orodnika*.

A. *Ablativ z obliko instrumentala.*

I. *Ablativ načina (modi).*

Zapojte vsako kitico občutnim, krepkim glasom. (Krenner). — Pošteno srce vsako trinoštvo gleda žalostjo. (Cegnar). — Solzami grenkimi boš